

Horváth Alíz

„Hatékony tudomány, pedagógiai kultúra, sikeres iskola”. Beszámoló a VIII. Országos Neveléstudományi Konferenciáról

Az ELTE Szakmódszertani Központ gyakornokaként lehetőségem nyílt arra, hogy részt vegyek ezen a nagy múlttal rendelkező konferencián, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia épületében rendeztek 2008. november 13-a és 15-e között. A konferencia célja a tudományos kutatások, felmérések és a külföldi technikák bemutatásával egy olyan új irány kijelölése volt, amely a hatékonyabb oktatási módszerek kialakítása felé mutat. Ez az út rendkívül széles, számos komponensből épül fel, jelezve, hogy a kutatók és a pedagógusok különféle szempontból próbálták megközelíteni ezt a kérdést – a sokszínűségnek talán a legjobb bizonyítéka éppen a különböző szekciók nagy száma volt. Az alábbiakban a szekcióülések előadásain érintett témákat foglalom össze.

A konferencia megnyitója Perjés Istvánnak, a rendezvény elnökének beszédével vette kezdetét, majd Arató Gergelynek, az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkárának előadása következett, amelyben az oktatás és az állam jelenlegi kapcsolatáról, valamint jövőbeni együttműködéséről fejtette ki az álláspontját. A megnyitót Hunyady György plenáris előadása zárta, *Az érzelmek szociálpszichológiája és a nevelés* címmel. Az előadó áttekintette a megismerés és az érzelmek kapcsolatát, az énrre vonatkozó információk érzelmi kihatásait, az érzelmek sokszínűségét és társadalmi mintázatait, valamint az egyéni boldogság lehetséges meghatározását és hatását. Mikor mondhatjuk azt, hogy boldogok vagyunk? Mit jelent a boldogság? Vajon a boldogság azonos a „jóléttel”? Ha nem, akkor miben különbözik tőle? Hunyady György ezekre a mindenkit foglalkoztató kérdésekre kereste a választ saját és mások kutatásai alapján.

A megnyitót követően megkezdődtek tematikus előadások, amelyek a szimpóziumokkal és a poszterbemutatókkal párhuzamosan zajlottak. A bemutatók egyik fő kérdésköre a XXI. századi modern oktatás fontos pillérét jelentő digitális tananyagok, taneszközök fejlesztéséhez, gyakorlati hasznosításához kapcsolódott. Ebben a témában szimpóziumokat is szerveztek; ezek egyike *Az elektronikus tananyagfejlesztés minőségbiztosítása* címet viselte. Itt hangzott el többek között Köpeczi Bócz Tamás előadása az elektronikus tananyagfejlesztés jelentőségéről. Az előadó különböző felmérések alapján mutatta be az e-learning magyarországi helyzetét, valamint kitért a tananyag fejlesztési lehetőségeire, eszközeire, felhasználási felületeire (Web 2.0., ACVCD – Accreditation Centre for VET Curriculum Developers [Szakképzési Tananyagfejlesztők Akkreditációs Központja]). Az utóbbi témát járta körül Mihályi Krisztina is, aki az ACVCD projektről, valamint Kovács Katalin, aki pedig az ausztrál Smart Classroom Projectről tartott előadást. Ugyancsak az e-learning és az IKT világába kalauzoltak a tematikus előadások, többek között Dancsó Tünde, Pethő Balázs és Dávid Mária révén. Milyen tényezők befolyásol(hat)ják a diákok számítógépes képességeit és eredményeit? Dancsó Tünde erre a kérdésre válaszolva számolt be a kiemelkedő informatikai tudással rendelkező tanulók körében végzett felmérésekről. Ugyancsak Dancsó Tünde, Pethő Balázssal közreműködve, közös kutatásaik eredményeit is bemutatta az IKT-kompetenciáról, rendszerbe foglalva annak összetevőit, területeit, valamint a nemzetközi irányvonalak tükrében kiemelve az itthoni fejlesztés lehetőségeit.

A *Nyelvtanítás, nyelvtanulás, nyelvtudás* című szimpóziumon különböző felmérések eredményeiről számoltak be az előadók. Elsőként Öveges Enikő, aki szakképző intézmények oktatóinak részvételével végzett vizsgálatokat. A kutatásban felhasznált adatlapokkal az órák és az egyéb idegen nyelvi programok jellegére, az iskolák legnagyobb eredményeire, legfontosabb problémáira, valamint a lehetséges megoldásokra

kérdezett rá. Őt követte a szimpózium elnöke, Nikolov Marianne, aki csatlakozott az első előadáshoz, hiszen ugyanabban a kutatási projektben vett részt. Ő a szakképző intézmények nyelvtanárainak és a diákjainak véleményére volt kíváncsi a saját motivációjukkal, az iskolai légkörrel, a diákok képességeivel, valamint a szaknyelv jelentőségével kapcsolatban. Kiderült, hogy a diákok fontosnak tartják a szaknyelv oktatását az iskolákban, ám érdekesebb órákra vágnak és sokszor más nyelvet szeretnének tanulni, mint amit éppen tanulnak. Az előadó kiemelte, hogy a tanárok hiányolják a diákok motivációját, és szükségesnek tartják a külső segítséget.

A szekcióban szerepelt még Horváth József, aki egy magyar–horvát projekt résztvevőjeként az eredetiség és a koherencia kérdését vette górcső alá pécsi, angol szakos egyetemisták írásaiban. A szimpózium záró előadása Szabó Gábor nevéhez fűződik, aki ugyancsak a pécsi, angol szakos egyetemisták eredményeit vizsgálta. Ő az angol alapvizsga tesztjeit vette alapul, és az illeszkedés elméletét használta fel.

A nyelvpedagógia témaköréhez számos tematikus előadás is kapcsolódott, szintén főként felmérések tükrében. Vigh Tibor két előadással is bemutatkozott, az elsőben az idegen nyelvi tesztelés és az oktatás viszonyával foglalkozott a nyelvtudást mérő vizsgák visszahatásának elméleti és empirikus kutatására támaszkodva, míg a másodikban az idegen nyelvi (ezen belül a német) érettségi vizsga felépítésének fejlesztéséről számolt be. Elmondta, hogy mi alapján alakították ki a nyelvi érettségi szintjeit, majd az előadó saját kutatási eredményeit ismertette. Elemezte a korábbi évek feladatait, ezeket aztán összevetette az EU-mintával. Vigh Tibor azt is vizsgálta, hogy a középszinten jól teljesítő diákok hogyan oldanak meg az emelt szintű feladatokat. Ez alapján ugyanis fény derülhet arra, hogyan lehetne a jövőben továbbfejleszteni a feladatsorokat. A középszintet az EU-szabvány szerinti B1-es szinthez kellene igazítani, az emelt szintet pedig nehezíteni kellene. A szekció második részében Varga Andrea és Lesznyák Márta vizsgálataival ismerkedhettünk meg az idegen nyelv szakos és Erasmus-ösztöndíjas hallgatók interkulturális kompetenciájával kapcsolatban, végül pedig Kraiciné Szokoly Máriának az idegennyelv-oktatás és felnőttképzés kapcsolatáról szóló prezentációja zárta az előadásokat.

Igen érdekesnek ígérkezett a *neveléstörténeti* szekció is, amely tartalmaz előadásokat, referátumokat kínált a hallgatóságnak. A hat előadás közül az első Ugrai János tartotta, aki a XVIII. századi Ferdinand Kindermann életét és munkásságát mutatta be referátumában. Kindermann Tessedik Sámuellel hasonlította össze, nem volt véletlen az előadás címe sem: *A cseh Tessedik*. A következő előadó, Pornói Imre az 1868 és 1944 közötti viszonylag hosszú időszakot tekintette át a nemzetiségek oktatáshoz való jogának biztosítása szempontjából. A részletes beszámoló érintette az oktatási törvényeket, a kisebbségvédelmi egyezményeket, az adatokat – a dualizmus korától kezdve. A következő téma az egyházi neveléshez kötődött, *Református oktatáspolitikai Budapest (1868–1948)* címmel. Rébay Magdolna előadásában kitért az alap- és középfokú iskolák jellemzőire, az egyházi oktatás elméleti alapjaira, a gyakorlati tanügyi politikára, végül pedig az államosítás hatásaira. Negyedik előadóként Virág Irén következett, aki szintén izgalmas témát választott, az arisztokraták pedagógiai törekvéseiről beszélt. Megismerkedhettünk a XVIII–XIX. század jeles alakjainak (gróf Festetics György, gróf Teleki László, gróf Teleki József, gróf Mikó György és gróf Dessewffy József) oktatásról vallott nézeteivel, műveivel, gyakorlati elképzeléseivel. A kerek, jól felépített előadás után Nóbik Attila folytatta a sort, áttekintő, elméleti alapot adó előadásának a címe *A magyar neveléstörténet önmeghatározásai* volt. Végül Vincze Tamást hallgathattuk meg a jubileumi emlékkönyvekről mint neveléstörténeti forrásokról – az előadó ezzel valamelyest az irodalom vizeire is evezett.

A neveléstörténeti szekcióhoz hasonlóan gazdag anyagot nyújtottak a poszterbemutatók, amelyek közül most a *Felsőoktatás és pedagógusképzés* című szekciót emelem ki. A rendkívül pergő bemutató során képet kaptunk pedagógusaink mentális egészségéről (Kolosai Nedda), a felsőfokú szakképzés képzési kompetenciáiról (Kelemen Gyula), a magyar felnőttképzés történetéről (Juhász Erika), a nők helyzetéről a felsőoktatásban és lehetőségeikről a tudományos életben (Engler Ágnes, Tornyai Zsuzsa Zsófia, Ceglédi Tímea), a határon túli

magyarok tanulmányi célú migrációjának okairól (Keller Magdolna), a pedagógiai asszisztens-képzés jellegéről (Kálmán Orsolya, Rapos Nóra), sőt még Harry Potter Roxfortjának tanári karaktereiről is (Simay Attila Endre).

A különböző pedagógiai irányzatok között fontos szerepet tölt be az *élménypedagógia*, amely a konferencián is kiemelt figyelmet kapott. Erről az első előadást Hunyady Györgyné és Nádasi Mária tartotta. Ők az iskolához kapcsolódó pozitív élményeket kutatják és tipizálják. Vizsgálataik szerint az egyetemisták pozitív élményei elsősorban a tanárokhoz, a tanórákhoz kötődnek, míg a főiskolásoké inkább a társaikhoz, a tanórán kívüli tevékenységekhez kapcsolódnak. Kőműves Zsuzsanna, Bányai Sándor és Kovács Nikolettá révén két előadást hallhattunk az élménypedagógia felhasználási lehetőségeiről, különösen az erdei iskola és a közös túra pozitív hatásairól.

A sokrétű konferencia üdítően friss részét képezte a *vizuális kultúra* szekciója, amely magában foglalta többek között a mozgókép- és a médiaismeret, a rajz- és a műalkotáselemzés-órák jellegének és fejlesztési lehetőségeinek bemutatását is. Ez a téma ez idáig sajnos viszonylag kevésbé exponálódott, így érdemes részletesebben is szólni róla. Az első előadó, Bodóczy István a vizuális kultúra műveltségterületének sajátos helyzetéről beszélt, bemutatva a művészeti órák képesség- és személyiségfejlesztő hatásait, a vizuális kultúra tanításának céljait, valamint kettős természetét (magasművészet és tömegkultúra). Herczog Csilla a művészeti órák közül a mozgókép- és médiaismeretet választotta előadása témájául. Hallhattunk a médiaműveltség jelentőségéről, szerepéről, feltételeiről, továbbá egy erre vonatkozó kutatás eredményeiről is. A pilot study vizsgálat médiahasználattal kapcsolatos kérdéseket tartalmazott, amelyet diákokkal (8., 10. és 12. osztály) válaszoltattak meg. A kérdőív képet ad a tizenévesek életmódjáról, megmutatja, hogy milyen a médiához való viszonyuk, s hogy ez milyen hatással van az életükre. A harmadik előadás Gaul Emil nevéhez fűződött, aki a fiatalok ízlését kutatja az öltözködésük, az identitásuk vonatkozásában. Kitért a kérdéses korosztály társadalmi és kulturális helyzetére, majd a következő kérdéskörök merültek fel: Mi a jelentősége az öltözködésnek? Mi az összefüggés az öltözködés és az identitás között? Hogyan jelenik meg az öltözködés az oktatásban? Hogyan befolyásolja a személyiségfejlődést az alkotás, a textiltervezés és a rajz? Mi a művészettörténet oktatásának jelentősége? A gondolatébresztő előadásokat hosszabb vita zárta.

Az utolsó szekció, az *Interkulturális pedagógia*, amelyen részt vettem, betekintést nyújtott a különleges pedagógiai módszerekbe, valamint kitekintést a külföld felé. Az első előadás máris messzire repített, de mégis közel maradtunk: Győri János a második generációs vietnami tanulók magyarországi akkulturációját és iskolai szocializációját vizsgálta. Az érdekes téma képet adott a vietnami gyerekek iskolai helyzetéről, a beilleszkedési nehézségekről, sőt dióhéjban szólt erről az ázsiai kultúráról is. Tusa Cecília rendszerezett előadása az interkulturális pedagógiáról számolt be német nyelvű környezetben. Kitért a témába vágó történelmi események ismertetésére, a változások pedagógiai követésére, majd egy olyan németországi iskolát mutatott be példaként, ahol az interkulturális nevelés kiválóan megvalósul (választható nyelvek, kisebbségi nyelvek oktatása, kitűnő felszereltség, külföldi tanulmányutak). A harmadik előadó, Pető Ildikó mindkét előadása Angliához kapcsolódott, az első egy mozgássérült fiatalok számára létesült iskoláról szólt, a második pedig a helyettesítő tanári rendszerről. A következő előadó, Nagy Éva a női narratívákról adott számot a szlovák nemzetiségi oktatásban. Szóba került az „etnikai menedzser” fogalma, feladatköre és szerepe is. Az előadássorozatot végül Pletl Rita zárta, aki az erdélyi diákok kommunikációs alpműveltségének jellegzetes vonásait vizsgálta.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy rendkívül tartalmas konferencián vehettek részt az érdeklődők. A három nap során számos hasznos előadás hangzott el a nyelvoktatástól a digitális tananyagokon át a nemzetközi újtásokig. A legújabb kutatási eredmények, a számtalan felvázolt lehetőség széles perspektívát adnak a későbbi fejlesztésekhez, amelyek remélhetőleg hozzásegítenek minket a „sikeres iskola” megvalósításához.

Horváth, Alíz: Effective science, pedagogical culture, successful school”: report on the event 8th national educational science conference

Az írás szerzőjéről

Horváth Alíz

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország